

Like vilkår
- presentasjon av
arbeidsgruppens rapport

BECCLE 12. februar 2018

Prof. dr. juris Erling Hjelmeng

Hva rapporten ikke er

- Generell utredning om konkurransevilkår mellom offentlige og privat virksomhet
- Vurdering av statsstøtterettslige problemstillinger ved utskilt virksomhet
 - Krysssubsidiert, markedsaktørprinsipp
- Vurdering av hvordan det offentlige *bør* organisere seg

Hva rapporten er

- Vurdering av om skattefritak og konkursimmunitet for økonomisk aktivitet innad i det offentlige er i strid med statsstøttereglene
- Forslag til tiltak gitt at det foreligger støtte
 - Og avgrensningskriterier
- Forslag til andre tiltak av hensyn til like konkurransevilkår

Hva skjer ellers?

- Nordiske land (SV/DK/FIN) sammenlignbar offentlig sektor som i Norge
- Hvorfor ikke initiativ overfor andre EU-land?
 - Andre oppgaver og begrensninger for det offentlige
 - I praksis: Inngrep mot havnevirksomhet er overrepresentert
- SV og FIN har gått lenger enn noe flertall i arbeidsgruppen, DK omtrent like langt

Bakgrunn

- ESA-saken
 - ESA anser at skattefritak og konkursimmunitet for offentlig økonomisk aktivitet = statsstøtte
 - Foreslår tiltak bl.a. i form av utskilling
- Produktivitetskommisjonen
 - Viktighet av like vilkår (konkurransenøytrale rammevilkår)
 - For svake virkemidler sammenlignet med naboland

Kartlegging

- Mye økonomisk aktivitet allerede skilt ut
- Generelt lav svarprosent
- Typiske aktiviteter:
 - Eiendomsforvaltning, restkapasitet, havner, forskning og undervisning
- Indikerer at mye "smått"
 - Men åpenbart mange konkurranseflater

"Økonomisk aktivitet"

- "Tilby varer eller tjenester i et marked"
- Hovedsakelig driver det offentlige ikke-økonomisk aktivitet
- Sondring: "Støttetjenester" vs økonomisk aktivitet
 - Kantiner, regnskap, eiendomsdrift osv.
- Tvilstilfeller
 - SFO, kultur
- Samme tjeneste økonomisk og ikke økonomisk
 - Tannhelse

Vurdering – skattefritak

- Økonomisk fordel
 - Konklusjon at fritak for skatt = økonomisk fordel
- Selektivitet
 - Spørsmål om avvik fra referansesystem som kan begrunnes i "the nature and logic of the system"
 - Forutsetter forskjellsbehandling mellom foretak i tilsvarende rettslige og faktiske situasjon
 - Flertallet: Ja
 - KS/LO: Offentlig og private ikke i tilsvarende rettslige og faktiske situasjon

Vurdering – konkursimmunitet

- Selektivitet
 - Samme konklusjoner og flertall/mindretall som skatt
- Økonomisk fordel
 - Ikke immunitet som sådan, men fordeler vunnet ved gunstige lån, kontraktsvilkår etc.
 - Unngås ved at fordeler ikke tilflyter den økonomiske aktiviteten (men beholdes innenfor den ikke-økonomiske delen av virksomheten)
- Felles: Konkurransesvridning & samhandel

Tiltak – minstekrav

- Dersom samme enhet driver økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet kreves separate regnskaper
- Dersom øvrige vilkår oppfylt kreves drift på markedsmessige vilkår
 - Krav om samhandelspåvirkning
- Ikke enighet om hvordan minstekravene skal gjennomføres
 - Flertall: Lovfestet krav om separate regnskaper og håndhevelse av markedsaktørprinsippet v/ KT

Tiltak – skattefritak

- Innføre skatteplikt (forutsetter separate regnskaper)
 - Utforming av en skatteplikt særskilt beskrevet
- Utskilling
 - Løser skattefritaks og evt. konkursimmunitet, men ingen garanti for etterlevelse av markedsaktørprinsippet

Tiltak – konkursimmunitet

- Etterleve markedsakjørprinsippet
 - Hindrer at fordeler vunnet i markedet kommer den økonomiske aktiviteten til gode
 - Fordeler oppnås jo av det offentlige som juridisk person og ikke av den økonomisk aktiviteten
- Utskilling – som over
- Felles: Nedre "innslagspunkt"
 - Omsetningsterskel, samhandelspåvirkning, kombinasjoner

Gruppens anbefalinger

- Ingen generell utskillingsplikt
- Separate regnskaper og skatteplikt
 - Flertall (10-1)
- Kombinasjon av skatteplikt og utskilling avhengig av hva som er hensiktsmessig
 - Flertall (9-2): Opp til politiske myndigheter å beslutte utskilling
 - Mindretall (NHO/Virke): Hovedregel om utskilling

Håndhevelse

- Flertallsforslag (9-2): Konkurransetilsynet får kompetanse til å håndheve brudd på markedsaktørprinsippet (innenfor rammene av art. 61(1))
- Pålegge tilbakeføring til statskassen
 - Flertall (8-3)
- Pålegge omorganisering hvis proporsjonalt
 - Flertall (9-2)

Generelt markedsaktørprinsipp

- Flertallsforslag (7-4): All økonomisk aktivitet i det offentliges regi skal drives på markedsvilkår
- Sunt prinsipp både for offentlige eiere og for konkurransen
 - Tilsvarende forslag i Like vilkår-rapporten fra 2005
- Ikke tatt stilling til implementeringsmåte
 - Lov, instruks, prinsipper for eierstyring